

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΑΙΩΝ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο παρών κώδικας Δεοντολογίας της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Συλλόγων Σαρακατσαναίων αποτελεί ανανέωση - επικαιροποίηση του υφιστάμενου Κώδικα Δεοντολογίας, ο οποίος δημιουργήθηκε, εγκρίθηκε και βρίσκεται σε ισχύ από την 1 Απριλίου 1997. Η παρούσα συγγραφή βασίστηκε απολύτως στον τύπο, το γράμμα και το πνεύμα του προηγούμενου κώδικα, περιλαμβάνει όλες τις αποφάσεις του και ανανεώθηκε με νέα στοιχεία, τα οποία προέκυψαν μετά από τριάντα χρόνια, από την εξέλιξη της σύγχρονης ζωής και κυρίως από την ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας. Επίσης δημιουργήθηκε κατηγοριοποίηση με ενότητες ανά θέμα, για την ευκολότερη κατανόηση και χρήση του κώδικα Δεοντολογίας.

Άρθρο 1 – ΗΘΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Η Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Σαρακατσαναίων (Π.Ο.Σ.Σ.), τα Μέλη - Σύλλογοι της Π.Ο.Σ.Σ. και τα μέλη των Συλλόγων αυτών οφείλουν:

- 1) Να αντιλαμβάνονται ότι έχουν ηθική υποχρέωση και ευθύνη απέναντι στην παράδοση και την ιστορία των προγόνων μας Σαρακατσαναίων και να κατανοούν την διαχρονική αξία της διάσωσης και διάδοσης της γνήσιας παράδοσης, όχι μόνο ως χρέος απέναντι στους προγόνους μας, αλλά ιδιαίτερα έναντι των επερχομένων γενεών.
- 2) Τα μέλη που απαρτίζουν το Δ.Σ. της Π.Ο.Σ.Σ. καθώς και τα μέλη των Δ.Σ. των Συλλόγων, να διαπνέονται από τη νοοτροπία του συνειδητού υπηρέτη των παραδόσεών μας και να μην θεωρούν τη συμμετοχή ως ευκαιρία προσωπικής προβολής και ανέλιξης.
- 3) Να μην αγνοούν ότι οι Σαρακατσαναίοι ήταν άνθρωποι περήφανοι, λεβέντες, με αξιοπρέπεια και τήρηση του λόγου των και διακατέχονταν από πίστη στις αξίες του Ελληνισμού.
- 4) Πρέπει να διακατέχονται από το αίσθημα ευθύνης και να λειτουργούν ως ιεραπόστολοι της παράδοσής μας, να αναλαμβάνουν την υποχρέωση απέναντι στους προκατόχους-δημιουργούς των Συλλόγων, όπως και κάθε πολιτιστικού φορέα, όχι μόνο να τους συντηρούν τυπικά, αλλά να καθίστανται αυθεντικοί εκφραστές της Παράδοσης, του λαϊκού πολιτισμού, της ιστορίας μας, στοιχεία τα οποία να παραδίδουν γνήσια κι ανόθευτα στις επόμενες γενιές.

- 5) Ο παρών κώδικας περιέχει ενδεικτικές και όχι εξαντλητικές κατευθύνσεις σε θέματα δεοντολογίας, για τις δράσεις των Συλλόγων μελών της Π.Ο.Σ.Σ. αλλά και της Π.Ο.Σ.Σ. Ανάλογη εφαρμογή έχει και σε άλλες δράσεις, που δεν αναφέρονται ρητά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ Π.Ο.Σ.Σ. & ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Άρθρο 2 - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ Π.Ο.Σ.Σ.

- 1) Η Π.Ο.Σ.Σ και οι Σύλλογοι -Μέλη της Π.Ο.Σ.Σ. οφείλουν να λειτουργούν σύμφωνα με τα εγκεκριμένα από τα αρμόδια πρωτοδικεία καταστατικά των.
- 2) Η Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Σαρακατσαναίων οφείλει να ενεργεί και να λειτουργεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να εμπνέει στους Συλλόγους και στα μέλη αυτών τον ενσυνείδητο σεβασμό στις αποφάσεις και στις καθοδηγητικές κατευθύνσεις της.
- 3) Οι διαδικασίες που αφορούν τις εκλογές, που διεξάγονται για ανάδειξη οργάνων (Δ.Σ.-Εξελεγκτική Επιτροπή κ.λ.π) της Π.Ο.Σ.Σ., θα πρέπει να είναι διαφανείς, αξιόπιστες και να εμπνέουν εμπιστοσύνη. Τα υποψήφια μέλη του ΔΣ της Π.Ο.Σ.Σ. θα πρέπει να καλύπτουν όλο το εύρος της Ελληνικής επικράτειας.
- 4) Η λειτουργία του Δ.Σ της Π.Ο.Σ.Σ πρέπει να είναι διαφανής, να αποτελεί υποδειγματικό παράδειγμα για όλους, να εμπνέει εμπιστοσύνη και η συμπεριφορά, τόσο ατομικά των μελών του Δ.Σ., όσο και συνολικά η παρουσία αυτών, να προσδίδει κύρος στο θεσμό.
- 5) Οι δράσεις της Π.Ο.Σ.Σ. και των Συλλόγων θα πρέπει να είναι απόλυτα διακριτές. Η Π.Ο.Σ.Σ. θα πρέπει να λειτουργεί με στοχευμένες δράσεις, οι οποίες θα δημιουργούν αποτελέσματα χρήσιμα για τους Συλλόγους. Οι επαφές και η συνεργασία της Π.Ο.Σ.Σ. με τους κρατικούς φορείς του πολιτισμού, Πανεπιστημιακά ιδρύματα, καθώς και κεντρικά Μ.Μ.Ε., αποτελούν τα μέσα για την επίτευξη του σκοπού αυτού.
- 6) Ο απολογισμός και η λογοδοσία του Δ.Σ. της Π.Ο.Σ.Σ. να αφορά το σύνολο των ενεργειών της, να είναι διαρκής και να μην περιορίζεται στη Γ.Σ. σε προσδιορισμένο χρόνο, ο οποίος δεν αφήνει περιθώρια ουσιαστικής συμμετοχής των αντιπροσώπων των Συλλόγων, αφού πολλοί από αυτούς επείγονται για αποχώρηση, λόγω αποστάσεων από την έδρα της Ομοσπονδίας.

Άρθρο 3 – ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Οι Σύλλογοι – μέλη της Π.Ο.Σ.Σ. αποτελούν τα βασικά οργανωτικά κύτταρα διατήρησης και προβολής της παράδοσής μας στην περιοχή που δραστηριοποιούνται, αποτελώντας παράλληλα το ένα μέρος του δίπτυχου της οργανωτικής δομής – λειτουργίας και δραστηριότητάς μας (Σύλλογοι-Π.Ο.Σ.Σ.). Να μεριμνούν για την εκπλήρωση των προβλεπομένων σκοπών με τους διαθέσιμους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους. Οι Σύλλογοι Σαρακατσαναίων για να είναι πράγματι Σύλλογοι Σαρακατσαναίων, οφείλουν να εγγράφουν ως τακτικά μέλη άτομα, τα οποία έχουν Σαρακατσάνικη καταγωγή από τουλάχιστον έναν από τους γονείς των, ή είναι σύζυγοι Σαρακατσαναίων.

Ο Σύλλογος-μέλος της Π.Ο.Σ.Σ., στα πλαίσια της Καταστατικής του λειτουργίας, έχει ηθικό χρέος και υποχρέωση:

- 1) Να αγκαλιάζει χωρίς διακρίσεις κάθε Σαρακατσάνο της περιοχής του, φροντίζοντας παράλληλα να τον καθιστά κοινωνό και συμμετόχο των δραστηριοτήτων του.
- 2) Να αποφεύγει ενέργειες που απωθούν και απομακρύνουν όχι μόνο τους Σαρακατσάνους, αλλά και άλλους συμπατριώτες μας από τις δράσεις και δραστηριότητες του.
- 3) Να μεριμνά για την προσέγγιση των νέων μας στο Σύλλογο, μη λησμονώντας ότι η καλύτερη μέθοδος για αυτό είναι να απευθύνεται σε αυτούς με αυθεντικούς κι όχι κακέκτυπους τρόπους.
- 4) Να συμπαρίσταται με κάθε τρόπο στα προβλήματα των Σαρακατσαναίων της περιοχής του, άλλων Σαρακατσαναίων οι οποίοι περιστασιακά βρίσκονται στην περιοχή του, όπως φοιτητές, Σαρακατσαναίοι από τη Βουλγαρία, Στρατιωτικοί, Αστυνομικοί, άλλοι Δημόσιοι Υπάλληλοι κ.λ.π. Η υποχρέωση για συμπαράσταση απέναντι σε οποιονδήποτε Σαρακατσάνο της περιοχής μας που έχει ανάγκη, αλλά και σε κάθε συμπατριώτη μας, είναι πρωταρχική και κυρίως ηθική και πηγάζει από τη διαχρονική κοινή μας καταγωγή και ιστορία.

Άρθρο 4 - ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ – Π.Ο.Σ.Σ.

- 1) Οι σχέσεις μεταξύ Συλλόγων και Π.Ο.Σ.Σ. πρέπει να είναι συμπληρωματικές και όχι ανταγωνιστικές και να κινούνται σε πνεύμα συνεργασίας, αλληλοκατανόησης και αλληλοβοήθειας.
- 2) Οι Σύλλογοι οφείλουν να σέβονται και να εναρμονίζονται με τις αποφάσεις της Π.Ο.Σ.Σ. Να ασπάζονται την αυτονόητη παραδοχή ότι η Π.Ο.Σ.Σ. αποτελεί δημιούργημα και κατάκτησή τους και ότι η αποτελεσματική λειτουργία της εξαρτάται από την ηθική, οικονομική και

ολόπλευρη στήριξή τους.

- 3) Αντίστοιχα, η διοίκηση της Π.Ο.Σ.Σ. να ζητά την συμπαράσταση των Συλλόγων στις δραστηριότητές της και να σέβεται τις προτάσεις και γνώμες των Συλλόγων μελών για καλύτερη οργάνωση των εκδηλώσεών της και την εν γένει αποτελεσματική λειτουργία της.

Οι Σύλλογοι οφείλουν να κοινοποιούν στην διοίκηση της Π.Ο.Σ.Σ..

1. Απόσπασμα από τα πρακτικά των εκλογοαπολογιστικών Γενικών Συνελεύσεων, σε ό,τι αφορά στην εκλογή μελών Δ.Σ. και αντιπροσώπων στην Π.Ο.Σ.Σ., σε εύλογο χρόνο μετά την ολοκλήρωση των αρχαιρεσιών.
2. Τα Πρακτικά συγκρότησης σε σώμα των μελών του ΔΣ.
3. Τυχόν τροποποιήσεις του καταστατικού των.

Αντίστοιχα, η Π.Ο.Σ.Σ. οφείλει να ενημερώνει τα μέλη-Συλλόγους για τις ενέργειές της, τα αποτελέσματα των εκλογοαπολογιστικών Γ.Σ. κ.λπ.

Οι Σύλλογοι - μέλη της Π.Ο.Σ.Σ. οφείλουν και πρέπει να αναθεωρήσουν τα Καταστατικά τους, ούτως ώστε αυτά να προσαρμοστούν με τις υποδείξεις του Καταστατικού της Π.Ο.Σ.Σ. , όπως π.χ ενδεικτικά αναφέρονται η εκλογή ή ο ορισμός αντιπροσώπων, η ρύθμιση των χρόνων διεξαγωγής των εκλογών στους Συλλόγους ώστε να προηγούνται των εκλογών της Π.Ο.Σ.Σ και να συμπίπτει η διάρκεια τους με αυτή του Δ.Σ. της Π.Ο.Σ.Σ. κ.α. Σε κάθε περίπτωση, αντιπρόσωποι Συλλόγων που συμμετέχουν στη Διοίκηση της Π.Ο.Σ.Σ. να θεωρούνται ότι κατέχουν τη θέση του αντιπροσώπου για όσο διάστημα διαρκεί η θητεία τους στο Δ.Σ. της Π.Ο.Σ.Σ..

Άρθρο 5 – ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΣΕ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ Π.Ο.Σ.Σ.

Οι Σύλλογοι οφείλουν να συμμετέχουν στις εκδηλώσεις που διοργανώνονται από την Π.Ο.Σ.Σ. (Πανελλήνιο Αντάμωμα, Μπουκ'βάλα, ενημερωτικές εκδηλώσεις, Συνέδρια κ.λπ). Πρέπει να είναι αντιληπτό ότι η μαζική συμμετοχή των Συλλόγων συντελεί αποτελεσματικά στην πληρέστερη διάδοση της Σαρακατσάνικης παράδοσης.

Επίσης, η ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών μεταξύ εκπροσώπων Συλλόγων, στις ανάλογες εκδηλώσεις, συμβάλλει στην αρτιότερη οργάνωση και λειτουργία όλων των Συλλόγων. Αντίστοιχα, η Διοίκηση της Π.Ο.Σ.Σ. οφείλει να παρίσταται δι' αντιπροσώπων σε εκδηλώσεις που διοργανώνονται από τους Συλλόγους, όσο είναι πρακτικά δυνατόν

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΦΟΡΕΣΙΕΣ – ΧΟΡΟΙ - ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Άρθρο 6 – ΦΟΡΕΣΙΕΣ

- 1) Οι Σύλλογοι- μέλη της Π.Ο.Σ.Σ. οφείλουν να φροντίζουν ώστε οι παραδοσιακές φορεσιές ατόμων των χορευτικών τμημάτων, ατόμων που παρουσιάζουν δρώμενα της νομαδικής ζωής ή συμμετέχουν σε άλλες εκδηλώσεις με την παραδοσιακή ενδυμασία, να είναι γνήσιες ή πιστά αντίγραφα των φορεσιών των Σαρακατσαναίων. Αυτές, εφόσον εξέλιπε πλέον η αυθεντική και παραδοσιακή κατασκευή, θα πρέπει να κατασκευάζονται με ιδιαίτερη προσοχή και επιμέλεια ώστε να αποδίδουν πραγματικά τη Σαρακατσάνικη φορεσιά.
- 2) Είναι σαφές ότι μια αυθαίρετη προσθήκη σε μια φορεσιά (π.χ.μιας μοντέρνας μαντήλας) ή μια ουσιώδης έλλειψη (π.χ. έλλειψη κάλτσας σε γυναικεία φορεσιά), όχι μόνον καταστρέφει την εικόνα της εκδήλωσης, αλλά δείχνει και έλλειψη προσοχής και όχι μόνον του Δ.Σ. του Συλλόγου. Είναι προτιμότερο και γίνεται κατανοητό, εφόσον κάποιος Σύλλογος αδυνατεί οικονομικά ή για άλλους λόγους να εξοπλίσει το χορευτικό του με φορεσιές, να το εμφανίσει εντελώς χωρίς παραδοσιακές φορεσιές, παρά να το εμφανίσει με παραποιημένες ή με ελλείψεις.
- 3) Οποιαδήποτε παραποίηση των φορεσιών, είτε προς εντυπωσιασμό είτε από προσωπική άποψη και πρωτοβουλία των κατασκευαστών, αποτελεί διαστρέβλωση της παράδοσης. Για την δημιουργία πιστών αντιγράφων παραδοσιακών φορεσιών, επιβάλλεται η χρήση φωτογραφιών της τελευταίας περιόδου της νομαδικής ζωής, η σχετική βιβλιογραφία καθώς και η αντιγραφή φορεσιών που υπάρχουν σε Λαογραφικά Μουσεία Σαρακατσαναίων ή μη.
- 4) Παραδοσιακές Σαρακατσάνικες Συλλογές και φορεσιές μπορούν και πρέπει να είναι και να αποτελούν οδηγό για κάθε προσπάθεια αναπαραγωγής και κατασκευής πιστών αντιγράφων, καθώς επίσης και στον τρόπο ένδυσης και τοποθέτησης των ενδυμασιών πάνω στο σώμα (κάλτσες-μαντήλες- μπόχοι κ.λπ).
- 5) Οι παλιές κατά τόπους φωτογραφίες που λήφθηκαν κατά την περίοδο του νομαδικού τρόπου ζωής των Σαρακατσαναίων, αποτελούν τον πιστότερο οδηγό σε τέτοιες προσπάθειες και οι Σύλλογοι θα πρέπει να κατασκευάζουν τις φορεσιές των χορευτικών τους με βάση τα στοιχεία των αυθεντικών φορεσιών που εμφανίζονται.
- 6) Σε περίπτωση κατασκευής νέων φορεσιών, οι Σύλλογοι θα πρέπει να συνεργάζονται με την

Π.Ο.Σ.Σ. και την Επιστημονική της επιτροπή, προσκομίζοντας γνήσιες φωτογραφίες των Σαρακατσαναίων της περιοχής των από τη νομαδική ζωή, προκειμένου να κατασκευάζονται με τη μέγιστη πιστότητα.

Άρθρο 7 – ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

- 1) Η ευθύνη διάσωσης των γνήσιων χορών και τραγουδιών των Σαρακατσαναίων αποτελεί βασικό λόγο ύπαρξης των Συλλόγων και της Π.Ο.Σ.Σ.. Η συνεχής παραγωγή νέων ακουσμάτων δημοτικοφανών τραγουδιών και η εισροή τραγουδιών άλλων περιοχών σε εκδηλώσεις Σαρακατσαναίων, απαιτεί επαγρύπνηση για την αποφυγή αλλοίωσης του πολιτιστικού πλούτου των τραγουδιών μας.
- 2) Επιβάλλεται για τις μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις επιλογή κατάλληλου μουσικού συγκροτήματος και ιδιαίτερα των ερμηνευτών και απαίτηση από αυτούς για παρουσίαση των γνήσιων Σαρακατσάνικων τραγουδιών.
- 3) Η επιλογή ως ερμηνευτών τραγουδιών ατόμων Σαρακατσάνικης καταγωγής, διευκολύνει, χωρίς προφανώς να εξασφαλίζει, την επίτευξη του ποθητού αποτελέσματος και την κατά το δυνατόν ελαχιστοποίηση του κινδύνου αλλοίωσης και κακοποίησης. Συνιστάται η αποφυγή πρόσκλησης και συμμετοχής ερμηνευτών νεοδημοτικών τραγουδιών, με κριτήριο την δημοτικότητά τους και την προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού ατόμων, στις εκδηλώσεις.
- 4) Το ύφος και το ήθος των παραδοσιακών Σαρακατσάνικων τραγουδιών είναι σημαντικό στοιχείο της παράδοσής μας. Τα μουσικά όργανα που θεωρούνται ότι μπορούν χρησιμοποιηθούν σε ένα Σαρακατσάνικο μουσικό δρώμενο είναι κλαρίνο, βιολί, λαούτο και ντέφι. Να αποκλείονται, εάν είναι δυνατόν, όσα κατά κοινή παραδοχή αλλοιώνουν την παραδοσιακή ατμόσφαιρα της εκδήλωσης και δίνουν τόνους σύγχρονης μουσικής (ενδεικτικά αναφέρονται το αρμόνιο, κιθάρα, ηλεκτρικά μουσικά όργανα ή κρουστά που δεν συνάδουν με την Σαρακατσάνικη παράδοση).
- 5) Παραδοσιακά Σαρακατσάνικα τραγούδια θεωρούνται τα τραγούδια που τραγουδούσαν οι Σαρακατσαναίοι πριν από την εγκατάλειψη του νομαδικού τρόπου διαβίωσης. Συνιστάται η εκτέλεση Σαρακατσάνικου τραγουδιού χωρίς τη χρήση μουσικών οργάνων.

Άρθρο 8 – ΧΟΡΟΙ

- 1) Βασικά στοιχεία του χορού των Σαρακατσαναίων είναι η απλότητα, η λεβεντιά (από την πλευρά των ανδρών) και η ταπεινότητα και σεμνότητα (Δωρικότητα) από την πλευρά των γυναικών. Σε καμιά περίπτωση δεν αποτελούν στοιχεία η επίδειξη και η προβολή. Τα στοιχεία αυτά οφείλουν να επιδεικνύουν οι χορευτές των χορευτικών τμημάτων Σαρακατσάνικων χορών αποφεύγοντας περιττές χορευτικές φιγούρες και κινήσεις. Στοιχείο σεμνότητας στο σαρακατσάνικο παραδοσιακό χορό αποτελεί η παρουσίαση χωριστά των τμημάτων ανδρών- γυναικών (προηγείται το ανδρικό τμήμα και ακολουθεί το γυναικείο, είτε πιάνονται με μαντήλι ο τελευταίος άνδρας με την πρώτη γυναίκα) και επίσης η τοποθέτηση του χεριού της πρώτης και τελευταίας των γυναικών του αντίστοιχου χορευτικού τμήματος στη μέση και όχι σε έκταση. Κατά την εμφάνιση των χορευτικών σε εκδηλώσεις και παρουσιάσεις δρώμενων, θα πρέπει να αποφεύγονται υπερβολές στο χτένισμα και το βάψιμο των γυναικών καθώς και η χρήση διαφόρων σύγχρονων εξαρτημάτων.
- 2) Οι Σύλλογοι- μέλη της Π.Ο.Σ.Σ., εάν είναι δυνατόν, θα πρέπει να επιδιώκουν να δίνουν μια νότα παλιού Σαρακατσάνικου γλεντιού, παρουσιάζοντας χορευτικά συγκροτήματα να χορεύουν και να τραγουδούν, όπως παλιά, μόνο με το στόμα, χωρίς τη συνοδεία μουσικών οργάνων. Σε αυτό όμως απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή και φυσικά πρωταρχικό ρόλο μπορούν και πρέπει να παίζουν οι μεγαλύτεροι σε ηλικία, στους οποίους θα πρέπει να απευθύνεται το Δ.Σ. του Συλλόγου .

Με βάση κοινά αποδεκτές αρχές και ύστερα από συμπόρευση των συλλόγων επί 50 σχεδόν έτη, θεωρούνται ως Σαρακατσάνικοι χοροί οι παρακάτω, τους οποίους οι Σύλλογοι - μέλη της Π.Ο.Σ.Σ θα πρέπει να παρουσιάζουν στις εκδηλώσεις τους:

1. Γυναικείος (Γ' ναικίσιος) στα τρία, και με τις δύο εκδοχές (αργός με έξι βήματα, τα τρία μπροστά +1 με ανασήκωση ποδιού και ένα πίσω +1 με ανασήκωση ποδιού, καθώς και αργός με τρία βήματα μπροστά, ένα βήμα πίσω, στάση κι ένα κενό)
2. Στα τρία απλός- Στα τρία με πανωπόδι (απλό ή με κάθισμα-κάτσα)
3. Συρτός (Καλαματιανός)
4. Τσάμικος και με τις δύο εκδοχές (βαρύς ή αργός με 10 βήματα και γρηγορότερος με 14 βήματα) - Ελεύθερος Τσάμικος με κυριαρχία (ελευθερία κινήσεων) του πρωτοχορευτή
5. Κάτσα-Εχ Μωρέ!
6. Κ'τσάδικος
7. Σταυρωτός
8. Διπλός χορός και
9. Στο ζωνάρι-Ζωναράτ'κος (**Χορός Σαρακατσαναίων περιοχής Θράκης**)

Τα Διοικητικά Συμβούλια των Συλλόγων έχουν την απόλυτη ευθύνη για την επιλογή του

εκπαιδευτή των χορευτικών τμημάτων. Το ύφος και το ήθος των Σαρακατσάνικων χορών οφείλουμε να το περιφρουρήσουμε. Η Ομοσπονδία θα πρέπει να διοργανώνει τακτικά επιμορφωτικά σεμινάρια χοροδιδασκάλων, προκειμένου οι χοροί που παρουσιάζονται σε όλη την επικράτεια, να είναι οι γνήσιοι Σαρακατσάνικοι χοροί. Οι Σύλλογοι οφείλουν να ακολουθούν τις κατευθύνσεις της Π.Ο.Σ.Σ. και να συμβουλευονται αξιόπιστα οπτικοακουστικά μέσα.

3) Οι πυροβολισμοί με διαφόρων τύπων όπλα (κουμπούρια κ.λπ.) που παρατηρούνται σε διάφορες εκδηλώσεις, προφανώς ως έκφραση ενθουσιασμού και διάσωσης παραδοσιακού στοιχείου, πέραν του ότι δεν είναι ένδειξη ανδρείας απαγορεύονται εκ του Νόμου, έστω και για χρήση ως όπλων κρότου, εγκυμονούν δε και τον κίνδυνο τραυματισμού ή και πρόκλησης πανικού, ιδιαίτερα σε ευαίσθητες ομάδες ατόμων (εγκυμονούσες-γυναίκες-παιδιά κ.λ.π) με απρόβλεπτες συνέπειες. Ως εκ τούτου, η χρήση όπλων θα πρέπει να γίνεται μόνον κατόπιν σχετικής αδείας, σε ανοικτούς χώρους κι εφόσον το απαιτεί το θέμα της εκδήλωσης (αναπαράσταση, δρώμενο).

Άρθρο 9ο – ΦΛΑΜΠΟΥΡΑΣ

Ο φλάμπουρας αποτελεί ιδιαίτερο πολιτισμικό στοιχείο των Σαρακατσαναίων. Η τελετή για το ράψιμο του φλάμπουρα στον Σαρακατσάνικο γάμο και τα τραγούδια κατά τη διαδικασία του ραψίματος, σχεδόν κοινά σε όλους τους Σαρακατσαναίους, θα πρέπει να διασωθούν στη γνήσια παραδοσιακή τους μορφή, να παραμείνουν αναλλοίωτα και να αποτελέσουν στοιχείο της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Σήμερα χρησιμοποιείται καθολικά ως “Φλάμπουρο” στις διάφορες παρουσιάσεις χορευτικών τμημάτων και ως εκ τούτου αποτελεί σύμβολο πίστης στην παράδοση και στις αξίες μας. Οφείλουμε, το μοναδικό αυτό στοιχείο της παράδοσής μας, να το διαφυλάξουμε και να το διασώσουμε με σεβασμό.

Στον παραδοσιακό Σαρακατσάνικο γάμο “χορεύονταν” ο φλάμπουρας, μετά το ράψιμό του στο κονάκι του γαμπρού, ακολούθως ετοποθετείτο αγέρωχος και καμαρωμένος έξω από το κονάκι, μέχρι που ο φλαμπουριάρης οδηγούσε με αυτόν το ψίκι στη στάνη της νύφης και πίσω στη στάνη του γαμπρού, όπου και ετοποθετείτο έξω από το κονάκι.

Κατά συνέπεια, το “ανέμισμα” του φλάμπουρα και το κράτημά του από άτομα που δεν είναι μέλη του χορευτικού, είναι έξω από τη Σαρακατσάνικη παράδοση. Κάθε περιστροφή, πλάγιασμα, η φιγούρα του φλάμπουρα και κάθε αυθαίρετη κίνηση “εντυπωσιασμού” αλλοιώνουν την αξία του φλάμπουρα και καταστρέφουν τον συμβολισμό του.

Οφείλουμε να δείξουμε τον απαραίτητο σεβασμό τοποθετώντας το φλάμπουρα δίπλα από το χώρο παρουσίασης του χορευτικού, για όσο χρόνο διαρκεί η εκδήλωση ή αποσύροντάς τον με την

αποχώρηση του χορευτικού τμήματος. Για το σχέδιο και τη διακόσμηση να λαμβάνονται υπόψη περιγραφές στη βιβλιογραφία και φωτογραφίες. Τα Μουσεία μας θα πρέπει να χρησιμοποιούνται σαν οδηγοί για τη σωστή κατασκευή φλάμπουρα. (π.χ. παλαιότερα ο φλάμπουρας ήταν πορφυρού χρώματος, μετέπειτα έγινε στα χρώματα της σημαίας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Άρθρο 10 – ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Οι Σύλλογοι-μέλη της Π.Ο.Σ.Σ., ιδίως όσοι γεωγραφικά γειτνιάζουν, θα πρέπει να είναι σε απόλυτη συνεννόηση και συνεργασία και να προγραμματίζουν τις διάφορες εκδηλώσεις των κατά τρόπο, ώστε να μην δημιουργούνται κωλύματα τεχνικής φύσεως κατά την εκτέλεση αυτών.

Γενικά το πνεύμα που πρέπει να επικρατεί και να κυριαρχεί μεταξύ των Συλλόγων-μελών της Π.Ο.Σ.Σ. είναι αυτό της συνεργασίας, της αλληλοβοήθειας, της ευγενούς άμιλλας και σε καμία περίπτωση της κακώς νοούμενης υπεροχής.

Επίσης οι Σύλλογοι συνιστάται όπως αποφεύγουν την οργάνωση εκδηλώσεων, σε περιόδους που χρονικά συμπίπτουν με καθιερωμένες εκδηλώσεις της Π.Ο.Σ.Σ.

Άρθρο 11 – ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Αρκετοί Σύλλογοι διοργανώνουν και οφείλουν να το κάνουν, εκδηλώσεις στην περιοχή δραστηριότητάς τους (ανταμώματα, χοροί, γλέντια κ.λπ) με σκοπό την σύσφιξη των σχέσεων των μελών αλλά και την προβολή της Σαρακατσάνικης παράδοσης. Οι Σύλλογοι, ως αυθεντικοί, αρμόδιοι και υπεύθυνοι εκφραστές της παράδοσής μας στην περιοχή τους, φροντίζουν ώστε οι εκδηλώσεις να έχουν το δικό μας “Σαρακατσάνικο χρώμα”, συνειδητοποιώντας εξαρχής ότι μόνο έτσι εκφράζεται η σημερινή συνεισφορά μας στον Ελληνικό Λαϊκό Πολιτισμό και ότι μόνο έτσι διακρίνεται η παράδοσή μας, η οποία αποτελεί κύρια συνιστώσα του.

Στις εκδηλώσεις αυτές πρέπει να δίνεται προσοχή, ώστε να παρουσιάζεται, στην τοπική αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία, η πραγματική διάσταση και πλευρά της πολιτιστικής ζωής των Σαρακατσανaiών, με την επιλογή των κατάλληλων ατόμων κυρίως καλλιτεχνών, διοργάνωση συμπληρωματικών δραστηριοτήτων (δρώμενα, ομιλίες, εκθέσεις κ.λπ).

Σε κάθε περίπτωση το Σαρακατσάνικο γλέντι πρέπει να ξεχωρίζει από τα συνηθισμένα πανηγύρια της επαρχίας, πολλά των οποίων χαρακτηρίζονται από δημοτικοφανή και ορισμένες φορές ευτελή στοιχεία.

Άρθρο 12 – ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Για την αρτιότερη προβολή της ιστορίας και της παράδοσης των Σαρακατσαναίων διοργανώνονται από τους Συλλόγους και την Π.Ο.Σ.Σ. εκδηλώσεις όπως βιβλιοπαρουσιάσεις, ημερίδες, εκθέσεις. Επιβάλλεται η άρτια διοργάνωση των εκδηλώσεων αυτών από πλευράς τόπου, χρόνου, δημοσιότητας και συμμετοχή ειδικών επιστημόνων που θα συμβάλλουν στην παρουσίαση των κατά περίπτωση θεμάτων.

Άρθρο 13 - ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΘΙΜΩΝ – ΔΡΩΜΕΝΑ

Αναπαραστάσεις από την παραδοσιακή ζωή των Σαρακατσαναίων γίνονται σε πολλές εκδηλώσεις, που οργανώνονται από τους Συλλόγους ή την Π.Ο.Σ.Σ. με σκοπό την πληρέστερη αποτύπωση της παράδοσης.

Τα δρώμενα και οι αναπαραστάσεις πρέπει να σχεδιάζονται όχι με τρόπο ερασιτεχνικό, ως προς την σκηνοθεσία και την παραγωγή, αλλά να προσεγγίζουν τις πραγματικές καταστάσεις. Θα πρέπει να επιστρατεύονται οι μεγαλύτεροι που έζησαν τη νομαδική ζωή και να είναι κεντρικά πρόσωπα των εκδηλώσεων και η μεγαλύτερη πηγή γνώσης. Να αποφεύγονται ωραιοποιήσεις αλλά και διακωμώδηση κάποιων στιγμών από την ζωή των προγόνων μας. Τα θέματα που επιλέγονται να είναι αντιπροσωπευτικά της ζωής των προγόνων μας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στην πιστή απόδοση του γλωσσικού ιδιώματος των Σαρακατσαναίων όταν αυτό χρησιμοποιείται σε διάφορα δρώμενα.

Άρθρο 14 - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΑΔΙΚΗ ΖΩΗ

Η κατασκευή, για μόνιμη ή χρονικά περιορισμένη διάρκεια, στοιχείων από την παραδοσιακή ζωή των Σαρακατσαναίων (π.χ. κονάκια), να αναπαριστά πιστά τις αντίστοιχες κατασκευές της νομαδικής περιόδου.

Να επιλέγονται κατάλληλα υλικά, να χρησιμοποιείται η παραδοσιακή μεθοδολογία κατασκευής και το τελικό σχήμα και αποτέλεσμα να αναπαριστά με σεβασμό το αντίστοιχο στοιχείο της παράδοσης. Προς τούτο, να αξιοποιούνται βιβλιογραφικές πηγές, καθώς και η εμπειρία ατόμων που γνωρίζουν τον τρόπο κατασκευής.

Άρθρο 15 - ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΕ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

- 1) Η συνεργασία της Π.Ο.Σ.Σ. και των Συλλόγων με αξιόπιστους φορείς ή άλλους πολιτιστικούς συλλόγους πρέπει να γίνεται με προσοχή και να συντελεί αποκλειστικά και μόνον στη

γενικότερη πολιτιστική αναβάθμιση της περιοχής και όχι σε άλλους σκοπούς, ξένους προς αυτούς, που αναφέρονται στο Καταστατικό.

- 2) Σε περίπτωση συμμετοχής Συλλόγων Σαρακατσαναίων σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, κοινές με άλλους Συλλόγους, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή και να παρουσιάζεται η αυθεντική πλευρά της παράδοσής μας για την αντάξια εκπροσώπηση της πολιτισμικής μας ταυτότητας.
- 3) Σε περίπτωση συμμετοχής σε παρελάσεις λόγω εθνικών ή τοπικών ιστορικών επετείων, η εκπροσώπηση να είναι αντάξια της ιστορικής κληρονομιάς μας με σεβασμό στη μνήμη των προγόνων μας.
- 4) Να αποφεύγεται η συμμετοχή σε εκδηλώσεις που αποσκοπούν κυρίως στη διασκέδαση (π.χ. αποκριάτικες εκδηλώσεις).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΕΚΔΟΣΕΙΣ – ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ – Μ.Μ.Ε.

Άρθρο 16 – ΕΝΤΥΠΕΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Εφόσον οι Σύλλογοι εκδίδουν έντυπα (εφημερίδες, περιοδικά, βιβλία, ημερολόγια κλπ), μέσα αναπαραγωγής και διάδοσης ήχου ή/και εικόνας (Βίντεο, CD, DVD, ταινίες, κ.λπ), οφείλουν να μεριμνούν για όσο το δυνατόν αρτιότερη εμφάνιση των εκδόσεων, αλλά και την ποιότητα και αξιοπιστία του περιεχομένου, το οποίο πρέπει να παρουσιάζει την πραγματική εικόνα της ζωής και της παράδοσης των Σαρακατσαναίων.

Στα εκδιδόμενα έντυπα και μέσα, αλλά και σε όλες τις δράσεις των συλλόγων, να αποφεύγεται η αντιπαράθεση με άλλες κοινωνικές ομάδες της χώρας μας. Οφείλεται σεβασμός στην ιστορία και στην παράδοση κάθε κοινωνικής ομάδας. Συνιστάται, σε περίπτωση έκδοσης βιβλίων, πριν την οριστική μορφή αυτών, το υπό έκδοση βιβλίο να τίθεται υπόψη της επιστημονικής επιτροπής της Π.Ο.Σ.Σ..

Άρθρο 17 – ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Η επικοινωνία της Π.Ο.Σ.Σ. και των Συλλόγων με τα μέλη τους, τους φίλους, τους φίλους της παράδοσης και την υπόλοιπη κοινωνία, επιτυγχάνεται όλο και περισσότερο με τη χρήση διαφόρων μορφών και μέσων διαδικτυακής επικοινωνίας.

Εφόσον οι Σύλλογοι χρησιμοποιούν αυτά τα μέσα, θα πρέπει να διαχέουν αξιόπιστες πληροφορίες,

να αποφεύγουν αντιπαραθέσεις με άλλα άτομα ή ομάδες και να αντιμετωπίζουν με ευθύνη την πολιτιστική ζωή των Σαρακατσαναίων. Οι Σύλλογοι και η Π.Ο.Σ.Σ. οφείλουν να διορθώνουν λανθασμένες πληροφορίες που εμφανίζονται στο διαδίκτυο ή σε άλλα μέσα, με σκοπό την αποκατάσταση της αλήθειας, δεδομένης της ταχύτητας διάδοσης της ηλεκτρονικής πληροφορίας, της ευρύτατης διάχυσης και της δυσχέρειας επανόρθωσης. Για τον αρτιότερο σχεδιασμό και τη λειτουργία των μέσων παρουσίας στο διαδίκτυο συνιστάται η συνεργασία με εξειδικευμένα στα θέμα άτομα.

Άρθρο 18 – ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΕ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ Μ.Μ.Ε.

Σε περίπτωση που ζητηθεί από την Π.Ο.Σ.Σ. ή ένα Σύλλογο η παρουσία μέλους σε ραδιοτηλεοπτική εκπομπή ή σε έντυπο μέσο επικοινωνίας για να εκφέρει απόψεις σχετικά με την ζωή, την παράδοση και την ιστορία των Σαρακατσαναίων, να επιλέγεται άτομο με γνώση και επάρκεια του θέματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Άρθρο 19 – ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΛΛΟΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

Κατά καιρούς σε διάφορα μέσα επικοινωνίας, έντυπα ή ηλεκτρονικά, διατυπώνονται, κυρίως από άγνοια των συντακτών ή και σκοπιμότητα, απόψεις που δεν είναι αληθείς, σχετικά με την ιστορία, την παράδοση και την καταγωγή των Σαρακατσαναίων. Σε περίπτωση που, σε τοπικό μέσο, διαπιστωθεί διαστρέβλωση της αλήθειας, οφείλει ο τοπικός Σύλλογος να ενημερώσει την Π.Ο.Σ.Σ. η οποία θα ενεργήσει με τον τρόπο που θεωρεί ως πλέον πρόσφορο.

Από πολλούς πολιτιστικούς Συλλόγους παρατηρείται χρήση της Σαρακατσάνικης γυναικείας φορεσιάς στα χορευτικά τους τμήματα καθώς και παρουσίαση Σαρακατσάνικων χορών. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί παραποίηση της φορεσιάς με προσθήκη, αφαίρεση ή αλλοίωση στοιχείων, οφείλει ο τοπικός σύλλογος να ενημερώσει τον πολιτιστικό σύλλογο, που χρησιμοποιεί την Σαρακατσάνικη φορεσιά, ότι αυτή πρέπει να είναι γνήσιο αντίγραφο της παραδοσιακής φορεσιάς. Ανάλογες πρέπει να είναι οι ενέργειες σε περίπτωση διαπίστωσης αλλοίωσης Σαρακατσάνικου χορού.

Άρθρο 20 - ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Σε περίπτωση που υπάρχουν διαφωνίες και διαφορετικές απόψεις για την λειτουργία των Συλλόγων και της Π.Ο.Σ.Σ., καθώς και για δράσεις ατόμων, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ως μελών Διοικήσεων Συλλόγων ή της Π.Ο.Σ.Σ., πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια για την επίλυση των

διαφορών σε πνεύμα καταλαγής και συμφιλίωσης. Να λαμβάνεται υπόψη ο τρόπος επίλυσης σοβαρών διαφωνιών, κατά την νομαδική ζωή των Σαρακατσαναίων, με επιτροπές σεβάσμιων προσωπικοτήτων (διαμεσολάβηση), ή ακόμα και με τα σ'ναφικά δικαστήρια.

Άρθρο 21 – ΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Η τήρηση των διατάξεων του Κώδικα δεοντολογίας είναι πρωταρχική ενσυνείδητη υποχρέωση της Π.Ο.Σ.Σ. και των μελών της και επαφίεται στην πίστη τους στις αξίες της Σαρακατσάνικης παράδοσης και της ευθύνης τους για διάσωση και διάδοσή της, καθώς και στην συνείδηση όλων μας για το καλό της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Η δέσμευση που λαμβάνουν όλοι, όσοι ασχολούνται με την παράδοσή μας, δεν μπορεί να είναι τίποτε περισσότερο πέραν της πίστης σε αυτή. Οφείλουμε όμως να προσπαθήσουμε να καταστήσουμε προς όλους σαφές, ότι μπορούμε, αν θέλουμε και αν το πιστέψουμε, να τον θέσουμε στη συνείδησή μας ως ένα Συμβόλαιο Τιμής.

Η Π.Ο.Σ.Σ. μπορεί να συγκροτεί επιτροπή δεοντολογίας διαρκούς ισχύος, η οποία θα εκτιμά την τήρηση του κώδικα (μετά από παρατήρηση, πληροφορία, προσφυγή ή καταγγελία) και θα ενημερώνει τη Γενική Συνέλευση για τις παρατηρήσεις της.

Είναι γενικότερα υποχρέωση όλων, όσοι ασχολούνται ή προτίθενται να ασχοληθούν με την Παράδοσή μας, είτε ως μέλη Διοικητικών Συμβουλίων, εξελεγκτικών Επιτροπών, Αντιπρόσωποι στην Π.Ο.Σ.Σ., Χοροδιδάσκαλοι, οργανωτές δρώμενων κ.λ.π., να λαμβάνουν γνώση του παρόντος Κώδικα, αλλά και να εμβαθύνουν γενικότερα στα της Σαρακατσάνικης πολιτιστικής κληρονομιάς, ούτως ώστε να διασώσουμε και να προβάλλουμε σωστά και με ακρίβεια την παράδοσή μας.

Ο παρών κώδικας εγκρίθηκε στην ΓΣ της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Συλλόγων Σαρακατσαναίων την 30 Μαρτίου 2026

Τίθεται σε ισχύ από 1 Απριλίου 2026 σε αντικατάσταση ισχύοντος από 1/4/1997